

บทที่ 5

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นประเพณีที่ความสำคัญของชาวปากน้ำโพ อันเนื่องมาจากความเชื่อในเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถขับไล่สิ่งที่ไม่ดีให้ออกไป และนำแต่สิ่งที่ดีเข้ามาในช่วงเทศกาลตรุษจีน งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนี้ จึงถือว่าเป็นประเพณีที่มีบทบาท และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีนชาวปากน้ำโพเป็นอย่างมาก ซึ่งอิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นมีดังนี้

1. งานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
2. งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
3. ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
4. อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ชาวตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

1. งานประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นสิ่งที่ชาวปากน้ำโพให้ความเคารพนับถือ โดยมีความเชื่อว่าเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ให้ความเคารพนับถือ จึงทำให้เกิดประเพณี ที่มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพหลายประเพณีด้วยกันในรอบปี ซึ่งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในรอบปีนั้น มีดังนี้

1.1 งานฉลองวันเกิดเจ้าแม่ทับทิม

การจัดงานฉลองวันเกิดเจ้าแม่ทับทิม เป็นงานประเพณีที่ทางคณะกรรมการจัดงาน และคณะกรรมการศาลเจ้าร่วมกันจัดขึ้น เพื่อเฉลิมฉลองวันเกิดให้เจ้าแม่ทับทิม และมีความเชื่อว่า เจ้าแม่เป็นเทพแห่งความเมตตา สามารถปกป้องจากภัยอันตรายได้ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการจากศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์มีข้อความดังนี้

ตามประวัติที่เล่าสืบกันมาเกี่ยวกับเจ้าแม่ทับทิม มีความว่า เจ้าแม่ทับทิม เป็นบุตรเจ้าเมืองมณฑล ฮกเกี้ยน ฝึกไฝทางธรรม ตั้งแต่เล็กจนได้เป็นผู้สำเร็จ ภาคว (เจียน) เป็นสานุศิษย์ของเจ้าแม่กวนอิม คอยช่วยเหลือราษฎรอยู่เสมอ จึงเป็นที่เคารพบูชาของชาวจีน ชาวจีนขนานนามว่า "เจ้าแม่แห่งความเมตตา" ถือว่าผ้ายันตีสีแดงรูปสามเหลี่ยม มีตราประทับองค์เจ้าแม่ทับทิม นั้น เป็นสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ สามารถป้องกันอันตรายได้ชาวจีนแต่โบราณนิยมติดยันตีสีไว้ในเรือ

(คุณเจริญ พรปิยะวัศมี, 15 ตุลาคม 2549)

งานวันเกิดเจ้าแม่ทับทิม จัดที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ (วันที่ 14-16 เดือน 10 ของจีน) เมื่อปีที่แล้ว จัดงานโดยชาวคณะไหหลำ ปีนี้จึงเป็นหน้าที่ของชาวจีน แต่จัด จัดสลับกันอย่างนี้ทุกปีไป กลางคืนมีจิวให้ชมทุกปี แต่จะเป็นอุปรากรจีน ไหหลำ หรือแต่จิว ก็แล้วแต่คณะกรรมการจัดงาน

กำหนดงานฉลองวันเกิดเจ้าแม่ทับทิมมีดังนี้ คือ วันที่ 14-16 เดือน 10 ของปฏิทินจีน

วันที่ 14 เดือน 10 ของปฏิทินจีน เวลา 09.00 น. อัญเชิญ กระจ่างรูปของเจ้าแม่ทับทิม จากศาลาเจ้าพ่อ-เจ้าแม่หน้าผา ไปยังศาลเจ้าพ่อ เทพารักษ์ และคณะกรรมการทำพิธีไหว้เจ้า

วันที่ 16 เดือน 10 ของปฏิทินจีนในวันนี้เป็นวันเกิดของเจ้าแม่ทับทิมเวลา 08.00 น. คณะกรรมการทำพิธีไหว้เจ้า เวลา 11.00 น. ร่วมรับประทานอาหาร เพื่อเป็นสิริมงคล และมีการประมูลของและวัตถุมงคลต่างๆของเจ้าแม่ทับทิม

ในระหว่าง วันที่ 14-16 เดือน 10 ของปฏิทินจีน กลางคืน มีอุปรากรจีน (จิว) ให้ชมตลอดงาน ในงานนี้นอกจากประชาชนจะมาสักการะบูชาองค์เจ้าแม่แล้ว ยังมีการร่วมรับประทานอาหารเพื่อเป็นสิริมงคลแล้ว ยังมีการประมูลของและ วัตถุมงคลต่างๆของเจ้าแม่ทับทิม

(อรนัน แซ่อู่ย, 15 ตุลาคม. 2549)

ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าแม่ทับทิมนั้น คนจีนมีความเชื่อว่า เจ้าแม่ทับทิมนั้น เป็นเทพเจ้าแห่งความเมตตา และให้ความคุ้มครองจากภัยอันตรายต่างๆ ด้วยเหตุนี้เจ้าแม่ทับทิมจึงเป็นที่เคารพของคนจีนอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุแห่งความเชื่อนี้ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา จึงได้มีรูปเคารพของเจ้าแม่ทับทิม ซึ่งตามความเชื่อของชาวปากน้ำโพนั้น เชื่อว่าเจ้าแม่ทับทิมของทั้ง 2 ศาลเจ้านี้ จะให้ความคุ้มครองจากภัยอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น และช่วยให้การค้าขายเจริญรุ่งเรือง และทำให้เกิดประเพณีการจัดงานฉลองวันเกิดของเจ้าแม่ทับทิม เพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณความดีของเจ้าแม่ทับทิม และเป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพต่อเจ้าแม่ทับทิมอีกด้วย

1.2 งานสงฆ์เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาในเทศกาลสงกรานต์

ประเพณีการสงฆ์เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น เป็นงานที่ทางศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาจัดขึ้น เพื่อสงฆ์เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาในเทศกาลงานวันสงกรานต์ เพื่อแสดงออกถึงความเคารพที่มีต่อ เจ้าพ่อเจ้าแม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผามีใจความดังนี้

มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า มีตายาย คู่หนึ่งได้ฝันเห็นว่ามีหญิงชรา ผมหยาบเนื้อตัวเปี้ยกบอนมาบอกว่าลายน้มาจากอยุธยาถึงนครสวรรค์ หนาวมากขอให้เอาขึ้นจากน้ำที่เกาะ พอรุ่งเช้าจึงได้ไปริมแม่น้ำซึ่งมีลักษณะเป็นบริเวณน้ำวน ที่นั้นมีหน้าผาค่อนข้างสูงชัน ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “หน้าผา” ได้พบไม้จันทร์ดำขนาดกว้าง 1 ฟุต สูง 2 ฟุต แกะเป็นรูปเจ้าแม่ติดอยู่ชอกหินรวมกับไม้ที่แกะเป็นรูปอื่นๆ ได้อัญเชิญขึ้นมาพร้อมกันและได้สร้างศาลไม้เล็กๆ ไว้บริเวณริมแม่น้ำ ต่อมา เจ้าแก้ววันเซ็ง เจ้าของโรงแรมง้วนเซ็ง และเจ้าของโรงไม้ขายกระดาน อยู่บริเวณที่จอดรถถาวรฟาร์ม (เดิม) ได้ฝันว่ามีหญิงชรา ผมหยาบ มาขอให้ไปช่วยสร้างศาลให้ท่านแก้ววันเซ็ง ฝันถึงเช่นนี้ 3 วัน จึงได้ไปบอกกับนายคั้งเคียมให้ช่วยเดินทางหาเจ้าแม่ที่มาเข้าฝันวันแรก และวันที่สอง เดินทางหาเลียบบตามแม่น้ำขึ้นไปทางเหนือ เริ่มตั้งแต่ตรอกวิศวกกรไทย (ปัจจุบันอยู่หน้าวัดนครสวรรค์) ขึ้นไปจนถึงบริเวณหน้าผาได้เห็นศาลไม้หลักๆ ที่ได้สร้างไว้ชั่วคราว ที่ริมแม่น้ำ จึงได้ขอที่ดินชาวบ้านแถวนั้นสร้างเป็นศาลเจ้าให้ท่าน (บริเวณที่เป็นศาลเจ้าปัจจุบัน) และได้พัฒนามาเรื่อยๆจนเป็นศาลาใหญ่

เจ้าแม่หน้าผา มีชื่อเดิมเรียกว่า เจ้าแม่ทองสุ หรือเจ้าแม่ลำดวน มีผู้คนทั่วไปนับถือแม่แต่ลาวโขงก็เรียกว่า เจ้าแม่ทองคำ เนื่องจากรูปเจ้าแม่เดิมนั้นใช้ไม้จันทร์ดำแกะสลัก เชื่อว่าเจ้าแม่ชอบกินหมาก ปัจจุบันได้ปั้นรูปเจ้าแม่และเปลี่ยนเครื่องทรงเป็นแบบจีน และรู้จักกันในนาม “เจ้าแม่หน้าผา”

ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี คณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ได้อัญเชิญ องค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ออกมาให้ประชาชนได้สักการะบูชาและสงฆ์

จัดงานสงฆ์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่หน้าผาในเทศกาลสงกรานต์ ดังมีกำหนดการดังนี้ คือ

วันที่ 15 เดือน 3 ของปฏิทินจีน

- เวลา 07.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เช้า

- เวลา 09.00 น. ได้อัญเชิญเจ้าแม่ (ไม้แกะรูปเจ้าแม่เดิม) องค์เจ้าพ่อต่างๆเข้าขบวนแห่ไปตามถนนสายต่างๆเพื่อให้พี่น้องประชาชนให้ทำการสักการะบูชา และทวงน้ำองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ เพื่อเป็นสิริมงคลกับตน และครอบครัวในเทศกาลตรุษสงกรานต์

ในขณะที่ขบวนแห่ผ่านไปตามถนนสายต่างๆพี่น้องประชาชนได้นำรูปเทียนมาสักการะบูชาและแลกเปลี่ยนรูปในกระถางของท่าน พร้อมสงฆ์น้ำองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ เพื่อเป็นสิริมงคล กับตนและครอบครัว

(บุญเรือน ปรานท์, 25 ตุลาคม. 2549)

งานสงฆ์เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น เป็นงานประเพณีที่มีความผสมผสานระหว่างความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน และประเพณีแบบไทย อันเนื่องมาจากว่า ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น แต่เดิมเป็นศาลเจ้าแบบไทย แต่ต่อมาได้มีการบูรณะโดยคนไทยเชื้อสายจีน สถาปศาลเจ้า รูปเคารพในศาลเจ้าจึงเปลี่ยนไปเป็นแบบจีน แต่ความเชื่อและประเพณีบางอย่างก็ยังคงเป็นแบบไทยอยู่ ดังจะเห็นได้จากประเพณีการสงฆ์เจ้าพ่อเจ้าแม่ ซึ่งเป็นประเพณีแบบไทย ซึ่งเป็นการผสมผสานทางความเชื่อและประเพณีของไทยและของจีนได้อย่างลงตัวและเหมาะสม

1.3 งานฉลองวันเกิดเจ้าพ่อกวนอู

การจัดงานฉลองวันเกิดเจ้าพ่อกวนอูนั้น จัดที่ศาลเจ้าจำลอง ซึ่งตั้งอยู่ที่ บริเวณ ตลาดริมน้ำ ข้างธนาคารกรุงไทย หน้าที่ทำการไปรษณีย์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์จาก คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา และศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ มีดังนี้

เจ้าพ่อกวนอู ท่านเกิดในตระกูลสามัญชน มีนามเดิมว่าฉางเฮิน (เซียงเฮง) เกิดวันอังคารที่ 13 เดือน ห้า ปีขาล ค.ศ. 161 ตำบลไถ่เหลียง มณฑลชานซี (ซัวไซ) รูปร่างลักษณะของท่านสูงใหญ่หน้าแดง คิ้วดก ตาดำ หนวดเครายาว น้ำเสียง ดังกังวาล อุปนิสัยรักหาคำพูดด้วยชีวิต รักคุณธรรมชอบการอ่าน หนังสือสำหรับหนังสือที่อ่านประจำชื่อหนังสือ "ซุนชีว" และมีความสามารถในการรบท่านได้เข้ารับราชการจนได้ตำแหน่งเจ้าเมืองเก็งจิว (หรือแม่ทัพกวนอู) ต่อมาได้พบกับเล่าปี่ และเตี๋ยฮุย จึงได้ร่วมสาบานเป็นพี่น้องกันว่าจะซื่อสัตย์ต่อกันจนตายเมื่อออกศึกกู้ชาติบ้านเมืองอาวุธประจำตัวท่านคือ ง้าวหนัก 82 ซั่ง ม้าศึกผีเท้าดี ชื่อ "เซ็กเทา" ขุนศึกคู่ใจ 2 ท่าน คือ กวน และจิ๋วของ

ต่อมาท่านเสียชีวิต ทางราชการยกย่องให้เป็นเทพารักษ์ เรียกว่า "กวนตี้" หรือ "บูตี้" คือ เทพเจ้าแห่งสงคราม หรือเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ ชาวจีนจึงนำ รูปปั้นมาบูชาเพื่อขจัดทุกข์ภัย สิ่งชั่วร้าย ต่างๆ จากบ้านเรือนและนำโชคลาภ ความเป็นสิริมงคลเข้ามาแทนที่เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ชนรุ่นหลัง ต่อมาได้ทำพิธีจัดงานกราบไหว้บูชาจนเป็นประเพณีสืบต่อกันมา ทุกวันที่ 13 เดือน 5 ของทุกปี (ตามวันจีน)

กำหนดการจัดงานฉลองวันเกิดเจ้าพ่อกวนอู ดังนี้ คือ

วันที่ 11 เดือน 5 ของปฏิทินจีน

- เวลา 17.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เย็น

วันที่ 12 เดือน 5 ของปฏิทินจีน

- เวลา 07.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เช้า

วันที่ 13 เดือน 5 ของปฏิทินจีน ซึ่งเป็นวันเกิดเจ้าพ่อกวนอู

- เวลา 11.00 -14.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเพื่อเป็นสิริมงคล(เจียเผงอั้ง)

วันที่ 14 เดือน 5 ของปฏิทินจีน

- เวลา 19.30 น. ขอเชิญรับประทานอาหารร่วมกัน

- เวลา 20.00 น. ขอเชิญร่วมประมุขสิ่งมงคลของเจ้าพ่อกวนอู

(นิพนธ์ แสงคุณ, 25 ตุลาคม 2549)

การจัดงานวัดเกิดเจ้าพ่อกวนอูนั้น เกิดขึ้นจากความเชื่อของชาวปากน้ำโพ ที่เชื่อว่า เจ้าพ่อกวนอูนั้น เป็นเทพที่แห่งความซื่อสัตย์ คอยปกป้องรักษาคุ้มครองภัยต่างๆ และยังเป็นเทพแห่งโชคลาภ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของชาวปากน้ำโพ ซึ่งมีอาชีพค้าขาย เพราะว่าการค้าขายนั้น ต้องการความซื่อสัตย์ การค้าจึงจะเจริญรุ่งเรือง การจัดงานวันเกิดเจ้าพ่อกวนอูนั้น เพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพของชาวปากน้ำโพที่มีต่อเจ้าพ่อกวนอู

2. งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อของคนไทยเชื้อสายจีน ชาวปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีน การจัดประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนี้ มีการจัดสืบทอดมาเป็นเวลา กว่า 60 ปี ซึ่งถือได้เป็นประเพณีที่มีความสำคัญและมีความเป็นมาที่ยาวนาน ซึ่งจาก การสัมภาษณ์ คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นั้นมีดังนี้

2.1 ความเป็นมาของการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ที่นครสวรรค์เริ่มมีการแห่การแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพเกิดขึ้นหลังจากโรคห่า (อหิวาตกโรค) และไข้ตาชระบาดเมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2460-2462 ชาวปากน้ำโพ ได้รับความเดือดร้อนมีผู้คนล้มตายและเจ็บป่วย เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุที่ว่าวิทยาการแพทย์สมัยใหม่ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ทำให้ชาวบ้านหันไปพึ่งหมอจีน (ซินแส) เพื่อช่วยรักษาโรค แต่ไม่สามารถหยุดโรคระบาดได้ ชาวบ้านจึงหันไปหาที่พึ่งจากเทพารักษ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายและมีเหตุบังเอิญ ได้มีชาวบ้านบนบานต่อเจ้าพ่อเทพารักษ์ หรือ ปูนเถ้ากง เพื่อขอให้ปิดเป่าโรคภัยไปจากหมู่บ้าน และได้ทำการเชิญเจ้ามาเข้าทรง เพื่อทำพิธีรักษาโรคด้วยการเขียน "ฮู่" กระดาษยันต์ และไปเผาใส่ น้ำ ต้มกิน ปรากฏว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์โรคภัยที่ได้ดับชีวิตคนในหมู่บ้านได้หยุดการระบาดลงผู้คนปราศจากโรคภัย จนเป็นที่เลื่องลือถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อเทพารักษ์ ดังนั้น ชาวปากน้ำโพ จึงได้ร่วมกันอัญเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่ ที่อยู่ในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ มาแห่รอบตลาด เพื่อความเป็นสิริ

มงคลแก่ชีวิตและครอบครัวตั้งแต่นั้นมา “งานประเพณีแห่ เจ้าพ่อเจ้าแม่ ปากน้ำโพ” ในสมัยเริ่มแรกนั้น มีวัตถุประสงค์ในการที่นำองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ แห่ไปในเส้นทางต่างๆ ในเมือง เพื่อให้ประชาชนได้สักการะและเป็นการปิดเป่าทุกข์ภัย เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่เมือง และชาวเมืองปากน้ำโพ โดยมีการแสดงในขบวนแห่บ้าง เช่น สิงโต ล่อแก้วฯ แต่ด้วยเหตุที่การจัดให้มิ่งงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ นี้อยู่ในช่วงของเทศกาลตรุษจีนซึ่งเป็นบรรยากาศในช่วงของการเฉลิมฉลอง ดังนั้น จึงมีการจัดขบวนแสดงต่างๆ ลงไปในขบวนแห่ในแนวของตำนานต่างๆ เช่น การแสดงตำนานพระถังซำจั๋ง เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ซึ่งในเวลาต่อมาจึงได้มีขบวนแห่ที่ประสมประสานทั้งการแห่องค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ และการแสดงต่างๆ ให้เกิดเป็นความรู้สึกทั้งความเป็นสิริมงคล และการเฉลิมฉลองปีใหม่ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชาวจีนจัดให้มีการไหว้ในช่วงเทศกาลตรุษจีนอยู่แล้ว

ในช่วงการจัดงานเทศกาลตรุษจีน คณะกรรมการจัดงานจะตั้งศาลเจ้าชั่วคราวจำนวนสองศาลไว้ที่บริเวณถนนริมแม่น้ำ ที่เป็นต้นน้ำเจ้าพระยา ศาลแรกตั้งบนถนนอรุณกวี บริเวณข้างธนาคารกรุงไทย สาขานครสวรรค์ โดยอัญเชิญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ จากศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่

ภาพ 11 ป้ายงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

หน้าผา มาประจำที่ศาลเจ้าชั่วคราวนี้ การตั้งศาลเจ้าชั่วคราวในตำแหน่งกลางเมืองนี้ก็เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการมาสักการะเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ และเป็นการจัดงานฉลองเทศกาลตรุษจีนอีกด้วย

เทศกาลตรุษจีน หรือ วันขึ้นปีใหม่ของจีน วันที่ 1 เดือน 1 ของจีน พอถึงเทศกาลตรุษจีน ตามบ้านต่างๆ จะทำการไหว้เจ้าของตนเอง เพื่อเป็นการส่งเจ้าหน้าที่เรากลับไหว้ขึ้นสวรรค์ พอใกล้ๆ จะสิ้นปี ชาวจีนจะนิยมทำความสะอาดบ้านครั้งใหญ่ เรียกว่า ล้างบ้าน พอวันที่ 29 เดือน 12 ของจีน เป็นวันจ่าย (คือวันก่อนสิ้นปี 1 วัน) จะต้องเตรียมซื้อข้าวของต่างๆ ให้เรียบร้อย เพื่อจะเอาไว้ไหว้วันที่ 30 เดือน 12 ของจีน เป็นวันไหว้ ในวันนี้ตอนเช้าจะมีการไหว้เจ้าตามด้วยการไหว้บรรพบุรุษในตอนสาย แล้วไหว้ผีไม่มีญาติในตอนบ่าย วันที่ 1 เดือน 1 ของจีน เป็น วันชิวอิด หรือ วันถือ คือ ในวันนี้ทุกคนจะพูดและทำแต่สิ่งที่ดีมงคล วันถือ นี้ บางคนเรียกว่า วันเที่ยว ในวันนี้ในบ้านทุกคน จะไม่มีการทำงาน จะเป็นการสร้างสรรค์ สมาชิกในครอบครัว มีการขอพรจากผู้ใหญ่ และขอพรซึ่งกันและกัน ผู้ใหญ่ก็จะมีการแจก อั่งเปา ให้กับเด็กๆ (เจริญ พรปิยะรัศมี, 15 ตุลาคม 2549)

2.2 กำหนดงาน และพิธีกรรมในการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

การจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่น้ำโพ่นั้น มีกำหนดงาน และพิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพดังนี้

วันที่ 23 เดือน 12 ของปฏิทินจีน

เวลา 17.00 น. คณะกรรมการและแขกผู้มีเกียรติ ร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์เย็น พร้อมกันทั้ง 2 ศาล

วันที่ 24 เดือน 12 ของปฏิทินจีน

เวลา 07.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เช้า

เวลา 09.00 น. คณะกรรมการได้ทำการ อัญเชิญ องค์เจ้าเจ้าพ่อเจ้าแม่ และกระถางรูปจากศาลเจ้าหน้าผาและศาลเจ้าเทพารักษ์ มาไว้ที่ศาลจำลอง

เวลา 20.00 น. คณะกรรมการจะทำการ เติงทวย เพื่อเลือกกรรมการ

วันที่ 1 เดือน 1 ของปฏิทินจีน เป็นวันชิวอิด

คณะกรรมการได้เชิญแขกผู้มีเกียรติมารับประทานอาหารในเวลา 20.30 น.

จะทำการประมูลของวัตถุมงคล ต่างๆ ของเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ที่ข้างศาล

ธนาคารกรุงไทย

**วันที่ 3 เดือน 1 ของปฏิทินจีน เป็นวันชีวาแห่
กลางคืน**

เวลา 18.00 น. จะมีขบวนแห่ต่างๆไปรอบตลาด

**วันที่ 4 เดือน 1 ของปฏิทินจีน วันชีวี่ แห่ตอน
กลางวัน**

เวลา 06.00 น. อัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ร่วมเข้าขบวนแห่รอบตลาด ไปตามถนนสายต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสักการบูชา ในวันนี้ตามบ้านเรือนของประชาชนจะมีการตั้งโต๊ะหมู่บูชา เพื่อรอรับขบวนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ เมื่อแห่ผ่านหน้าบ้านของแต่ละคน จะมีการนำรูปของตนมาแลกเปลี่ยนกับรูปของขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่

เวลา 20.30 น. จะทำการประมูลสิ่งของและวัตถุมงคล ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ตรอกท่าเรือจ้าง

วันที่ 6 เดือน 1 ของปฏิทินจีน

เวลา 07.00 น. คณะกรรมการพร้อมกัน และทำพิธีไหว้เพื่ออัญเชิญองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ และกระถางรูปกลับศาล

ในระหว่างวันที่ 24 เดือน 12 ถึง วันที่ 5 เดือน 1 ของปฏิทินจีน

กลางคืน มีอุปการกิจ (งิ้ว) ภาพยนตร์ มหรสพ ให้ชมฟรีตลอดงาน

(สุวัฒน์ แซ่ภู, 25 ตุลาคม. 2549)

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นงานประเพณีเดิมของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งต่อมาได้ผสมผสานจนเป็นงานประเพณีของชาวนครสวรรค์ ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเกือบเจ็ดสิบปีมาแล้ว จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเทศกาลตรุษจีน โดยจะจัดให้มีขบวนแห่รอบตลาดในเวลากลางคืนของวันที่สาม (ชีวา) และเวลากลางวันของวันที่สี่ (ชีวี่) นับจากวันตรุษจีนของทุกปี วันตรุษจีนเป็นการนับตามปฏิทินจีน ในงานจะจัดให้มีขบวนแห่อย่างยิ่งใหญ่โอบล้อม สวดงามวิจิตรตระการตา จนเป็นที่กล่าวขานโดยทั่วไปว่าการเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือการฉลองเทศกาลที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยทั้งบรรยากาศของทั้งเมือง ความศรัทธา และความมีน้ำใจรักสามัคคี อันเป็นผลมาจากคุณประโยชน์ของการสืบสานวัฒนธรรมที่ยาวนานทำให้เป็นงานประเพณีที่มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักแพร่หลายโดยทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (สมเจตน์ อังวรรณนะ, 25 ตุลาคม. 2549)

2.3 ขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

การจัดขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น นอกจากขบวนของเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพแล้ว ยังประกอบไปด้วยขบวนต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยขบวนแห่ต่างๆ ดังนี้

ภาพ 12 ขบวนธงมิตรภาพไทยจีน

ขบวนธงมิตรภาพไทย จีน เป็นขบวนนางงามถือธงป้ายผ้า แต่งกายชุดไทย และชุดจีนเป็นคู่ๆ เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคี ระหว่างไทย และจีน
ขบวนวงโยทวาธิต เป็นขบวนวงดุริยางค์นำขบวนแห่

ภาพ 13 ชบวนวงโยทวาธิต

ชบวนเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นชบวนเกี่ยวหมเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่หน้าผา เจ้าแม่ทับทิม เจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่สุวรรณค์ และองค์อื่นๆ ที่ประดิษฐานที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าแม่หน้าผา ในชบวนจะมีสาวงาม ถืออาวูธและเครื่องยศเจ้า ตามแบบจีนโบราณ เรียกว่า ชบวนโหงวสงกี้ พร้อมสาวงามถือธงต่างๆ ที่เป็นคำอวยพร ภาษาจีนเรียกว่า ชบวนเซี่ยเปี้ย

ภาพ 14 ขบวนเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

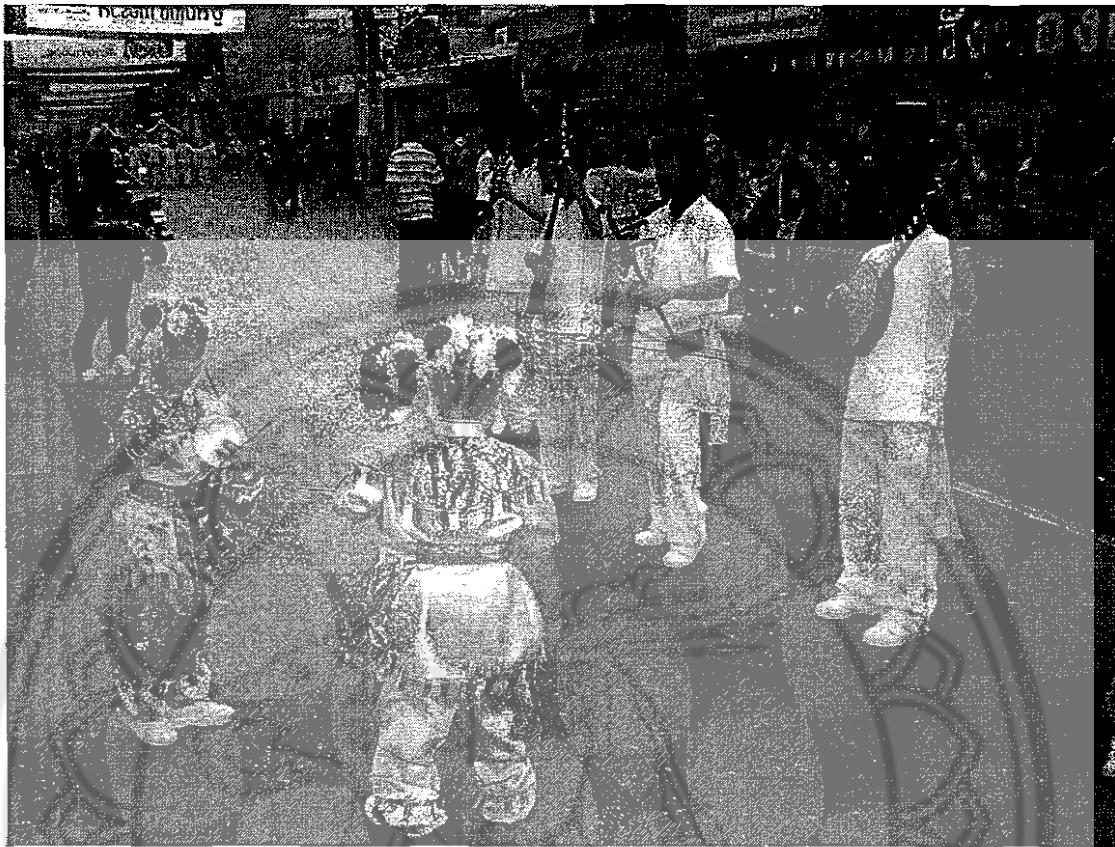
ขบวนล่อแก้ว เป็นขบวนแสดงดนตรีจีนที่ใช้ในขบวนแห่ต่างๆ คล้ายกับขบวนแตงวงหรือกลองยาวของไทย มี 2 คณะคือ

1. ขบวนล่อแก้วของ สมาคมส่งเสริมดนตรีจีนปากน้ำโพ
2. ขบวนล่อแก้วของ มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์

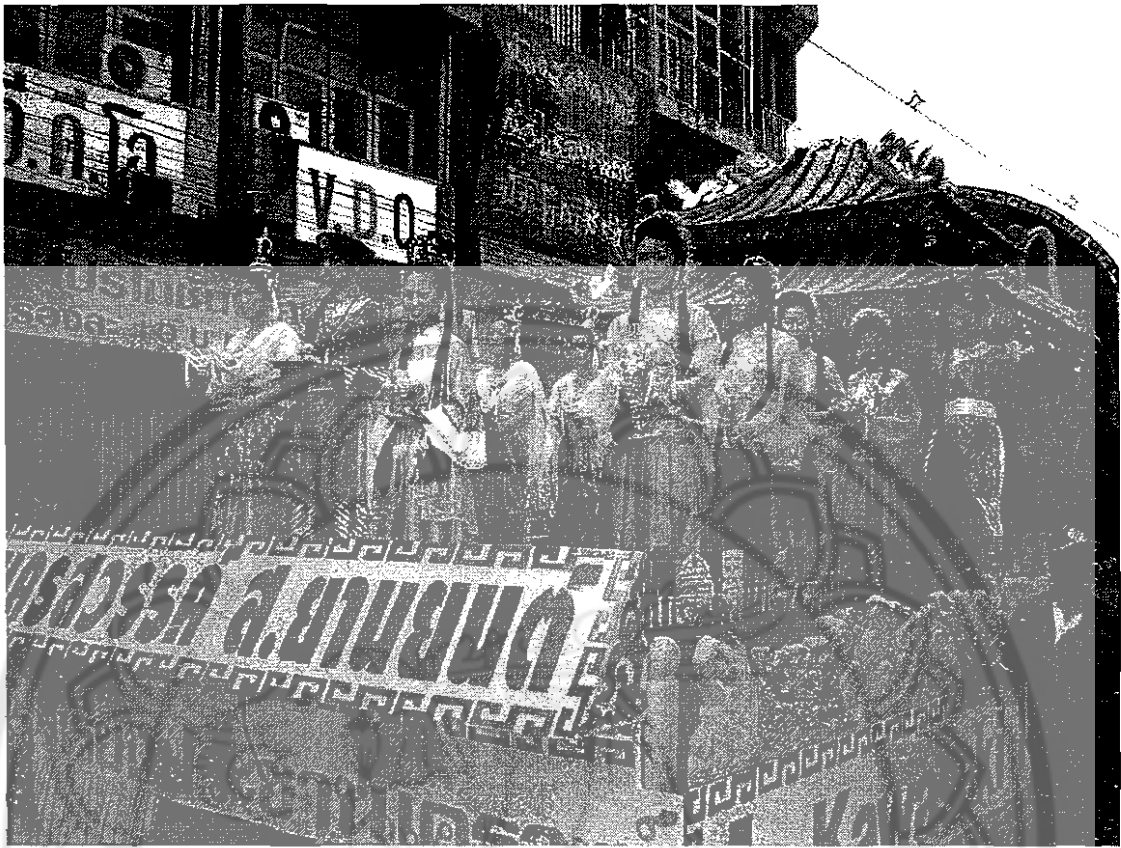
ภาพ 15 ขบวนล้อโก้ว

ขบวนเด็กรำถั่วย เป็นศิลปะการร่ายรำของชาวจีนไหหลำที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ ซึ่งมีเพียง
แห่งเดียวในประเทศไทย

ภาพ 16 ป้ายชวนเด็กรำถวาย

ชวนรถนางฟ้า เป็นชวนรถแห่ที่มีการประดับไฟและตกแต่งอย่างสวยงาม มีจำนวน 5 คัน โดยแต่ละปีจะคัดเลือกการแสดงต่างๆ กันไป การแสดงจะเป็นศิลปะการรำรำแบบจีนเหมือนเหล่านางฟ้าในเทพนิยายที่ออกมารำรำด้วยท่วงท่าที่อ่อนไหวราวกับอยู่ในสวรรค์

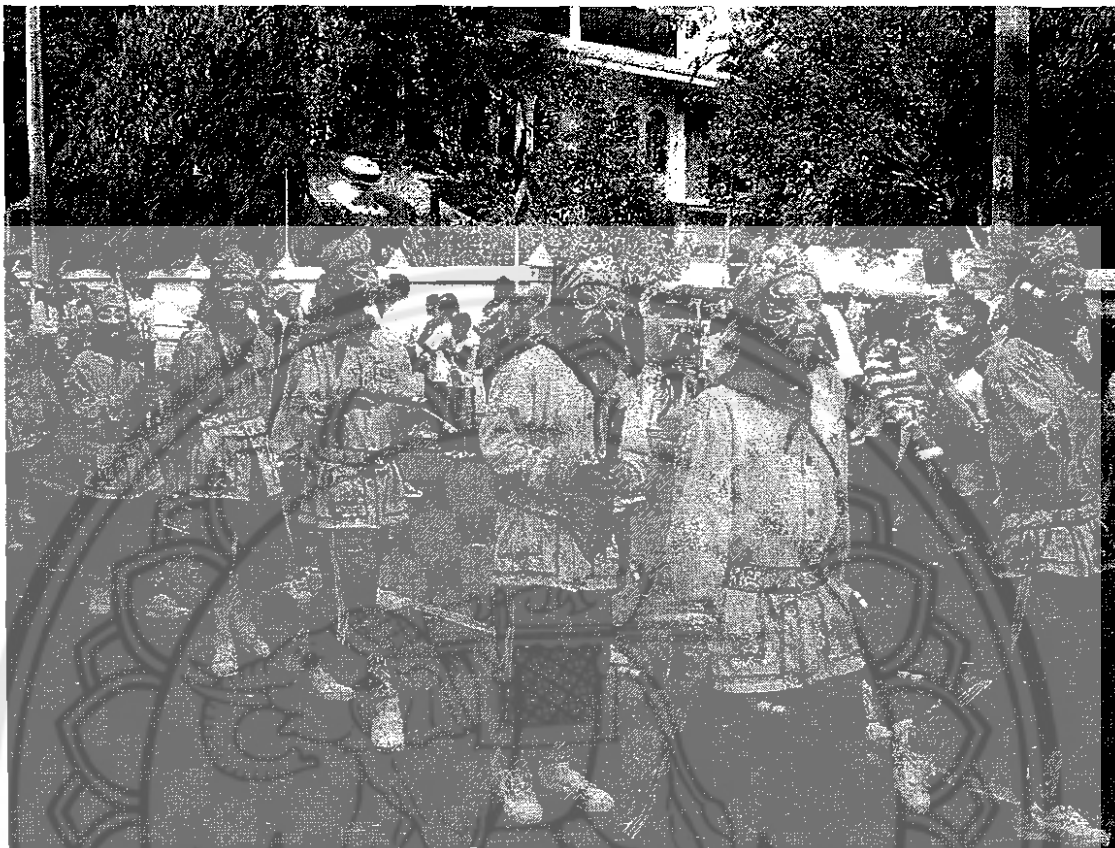
ภาพ 17 ขบวนรณรงค์ฟ้า

ขบวนแห่เจ้าแม่กวนอิม การแสดงใช้รถขบวนแห่ ตามปกติจะทำการตกแต่งเป็นแท่นดอกบัว ประดับด้วยดอกไม้แสงสี และเสียงดนตรี ประกอบอย่างวิจิตรงดงาม โดยมีผู้แสดงเป็นองค์สมมุติเป็นเจ้าแม่กวนอิม 1 คน เด็กชาย (ซึ่งหั่ง) 1 คน และเด็กหญิง (เง็กนึ่ง) 1 คน ในส่วนของผู้แสดงเป็นสมมุติเจ้าแม่กวนอิมนั้นในแต่ละปีจะทำการคัดเลือกโดยคณะกรรมการการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ โดยจะทำการคัดเลือก จากหญิงพรหมจรรย์ที่ถือศีลกินเจและมีลักษณะที่ดีพร้อม มาจำนวนหนึ่ง แล้วทำการเสี่ยงทายโดย บ๊วยปวย ซึ่งคือการโยนไม้สองซีก ซึ่งถือว่าผู้ที่ได้รับการคัดเลือกนั้นได้รับการคัดเลือกจากเจ้าพ่อเจ้าแม่แล้ว

ภาพ 18 ขบวนแห่เจ้าแม่กวนอิม

ขบวนแห่เอ็งกอ พะนู้ การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนำครบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้าอำพรางตนเพื่อแสดงการเข้าเมืองไปช่วยขงกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขาม มีการเขียนลายเฉพาะตน เหมือนการสวมหน้ากาก ทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของไทย ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหนจะสร้างความตื่นเต้น และความประทับใจในการแสดง อันเกิดจากความเร้าใจในเสียงตีไม้คู่ของขบวนผู้แสดงที่วิ่งผ่านไปอย่างรวดเร็ว ส่วน พะนู้ มักเป็นการแสดงการต่อสู้กันด้วยอาวุธโบราณ มักเป็นขบวนคู่แฝดของขบวนเอ็งกอในการแห่เจ้าขบวนเอ็งกอ พะนู้ ของนครสวรรค์ ริเริ่มเล่นโดยนาย คอซัว แซ่เตีย เมื่อ พ.ศ. 2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพ 19 ขบวนเอ็งกอ พะนู้

ขบวนแห่สิงโตปักกิ่ง การแสดงสิงโตปักกิ่ง เป็นศิลปะการเล่นสิงโตของจีนทางภาคเหนือ เป็นสิงโตพ่อแม่ลูก 4 ตัว เดินหยอกล้อลูกแก้ว มีลีลาสวยงามน่ารัก ท่าที่แสดงเป็นไปอย่างสนุกสนาน และร่าเริง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสิงโตปักกิ่ง ผู้ที่ชมการแสดงอย่างใกล้ชิดอาจได้ร่วมกันรับความรู้สึกจากการแสดงโดยตรง เมื่อสิงโตปักกิ่งคลอเคลียด้วย ผู้ชมจึงได้รับความหลากหลายที่แตกต่างไปจากสิงโตอื่นๆ ที่ส่วนใหญ่แสดงออกอย่างดุเดือดรุนแรง ในการแสดงจะมีการแสดงกายกรรม เช่น กระโดดสูง ตีลังกาลอดบ่วง ตีธงผืนใหญ่ ควบคู่กับการแสดงสิงโตด้วย

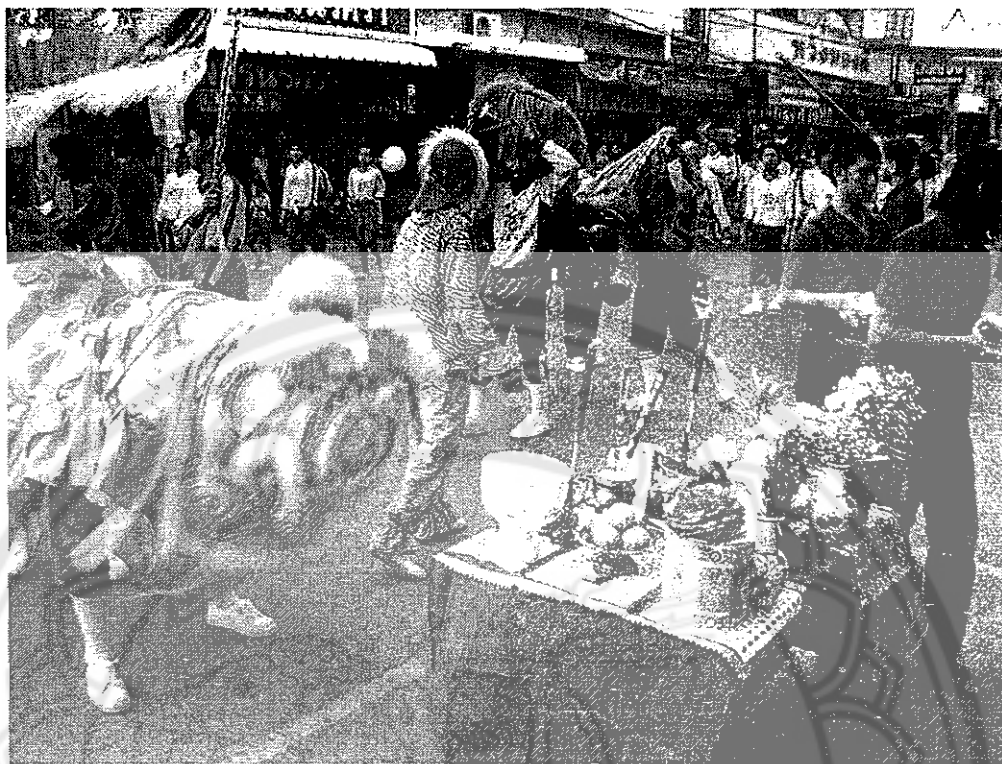
ภาพ 20 ขบวนแห่สิงโต

ขบวนแห่ สิงโตก้องสิว (กวางตั้ง) การที่จะนำสิงโตก้องสิวออกแห่ได้นั้นจะมีพิธีเปิดตา (ไหว้ครู) ซึ่งจะจัดให้มีเครื่องเซ่นไหว้ และไก่เป็น 1 ตัว เพื่อบูชาครูอาจารย์ผู้ที่ถ่ายทอดวิชาการเชิดสิงโตให้ ในวันนั้นผู้ที่ทำพิธีจะเป็นชาวกวางตั้งที่อาวุโสที่สุด ผู้เล่นทุกคนจะต้องจุดธูปคนละ 3 ดอก เพื่อบอกกล่าวกับครูอาจารย์ทุกท่าน อาทิ เจ้าพ่อกวนอู อาจารย์กู่หลู เป็นต้น หัวสิงโตใหม่ทั้งหมดนำมาวางไว้หน้าโต๊ะเซ่นไหว้ เมื่อธูปใหม่ได้กว่าครึ่งดอกจึงเริ่มตีกลองใหม่โรงลักพักผู้แสดงจะเริ่มเล่นโดยเริ่มจากสิงโตค่อยๆ ตีบนอนจนกระทั่งเดินไปเจอไก่เป็นก็จะคาบนำมาให้ผู้อาวุโสท่านนั้น โดยผู้อาวุโสจะเขี่ยดหงอนไก่เพื่อนำเลือดจากหงอนไก่มาผสมสีแดงกับเหล้าขาว หลังจากนั้นก็จะอธิฐานขอให้การแสดงคลาดแคล้วและปลอดภัย แล้วจึงนำเลือดไก่มาเจิมตา 2 ข้าง จมูก 2 ข้าง ปาก หลัง ไปจนถึงหลังของสิงโต จะทำดังนี้ทุกตัว แล้วก็ให้นำหัวใหม่มาทำพิธีเจิมหน้าผากหลังจากเสร็จพิธีแล้วทุกคนจะต้องเข้าเต็นในวันนั้นถือว่าเป็นการข้อมใหญ่ ก่อนที่จะแสดงในวันซ้อเซ (ซิวสี่) ซึ่งการแสดงจะเริ่มจากกากรแสดงต่อตัว 2 ชั้น 3 ชั้น 4 ชั้น 5 ชั้น ยันกำแพง 4 ชั้น ต่อ 4 ชั้นบนไม้กระบอก ต่อ 2 ชั้นหยายหลัง การเชิดสิงโตก้องสิวของชาวนครสวรรค์ มีท่าเต้นที่ถ่ายทอดมาจากอาจารย์ เช่น สิงโตตีนนอน สิงโตกินผัก สิงโตกินส้ม สิงโต

เล่นพรหมสี่หน้า สิงโตกินมะพร้าว สิงโตปีนเขา และสิงโตปีนเสา เป็นต้น ทุกท่วงท่ามีการเต้นที่งดงาม มีความกลมกลืนอย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่ทำให้สิงโตวงสวิงของนครสวรรค์ได้รับรางวัลจากการแข่งขันเชิดสิงโตในประเทศและต่างประเทศ

ขบวนแห่ สิงโตทองอากาศ การเชิดสิงโตอากาศให้ถูกต้องสวยงามนั้น เป็นการฝึกซ้อมที่ค่อนข้างยากเพราะเป็นการเชิดที่เลียนแบบสิงโตเจ้าป่า ผสมกับวิชากังฟู ผู้เชิดจะต้องก้าวท่าด้วยความหนักแน่น มั่นคง ดูการก้าวเท้าของพญาราชสีห์ซึ่งต้องใช้การฝึกซ้อมอย่างหนัก ในเมืองจีน คณะสิงโตอากาศจะเป็นคณะที่เป็นกังฟูทุกคน ในคณะจะเป็นมวยหรือการใช้อาวุธอย่างใดอย่างหนึ่ง ในอาวุธ 18 ชนิด ของบู๊ลิ้มจีน เมื่ออพยพมาต่างถิ่นก็พร้อมที่จะต่อสู้และเผชิญทุกอย่าง เพื่อความอยู่รอด ผู้เล่นหัวสิงโตนั้นสามารถใช้ปากคาบหัวสิงโตกระโดดข้ามโต๊ะไหว้เจ้าสี่เหลี่ยมที่เรียงตามกัน 3 โต๊ะ 5 โต๊ะ จนกระทั่ง 7 โต๊ะซึ่งเป็นการแสดงชุดใหญ่นอกจากการแสดงสิงโตที่งดงามแล้ว ยังผลัดกันแสดงกังฟู และเล่นอาวุธต่างให้ชมด้วย

ขบวนแห่ เสือไหลล่า การแสดงการเชิดเสือนั้นเป็นการแสดงเรื่องที่เกี่ยวข้องตำนานซึ่งเล่าต่อกันมาว่า ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งของอำเภอบันเชียงในหมู่เกาะไหหลำ มีศาลเจ้าซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของ เทพเจ้าบัววนเถ่ากง ซึ่งเป็นที่นับถือของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น และบริเวณใกล้กับศาลเจ้านั้นเป็นที่อยู่อาศัยของเสือดัวหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสัตว์ที่เทพเจ้าบัววนเถ่ากงเลี้ยงไว้ ซึ่งตามปกติเสือดัวนี้จะไม่ทำร้ายใคร จวบจนวันหนึ่ง มีชายคนหนึ่งซึ่งเป็นบุตรของหญิงในหมู่บ้าน ด้วยความซุกซนจึงได้ไปแหย่เสื่อในขณะที่เสื่อกำลังหลับอยู่ เสือดัวนี้จึงได้ตื่นขึ้นมาและด้วยความโกรธจึงได้กลืนเด็กคนนั้นลงท้องไป เรื่องรู้ไปถึงแม่ของเด็กคนนั้นก็ตกใจจึงได้ออกตามผู้กล้าทั้งหลายในหมู่บ้านให้มาช่วยเหลือลูกของตน แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ แม่ของเด็กก็เศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ความนี้ได้ล่วงรู้ถึงเทพเจ้าบัววนเถ่ากง จึงมีบัญชาให้พระภูมิเจ้าที่ 2 องค์มาช่วยชีวิตเด็ก ดังนั้นเจ้าที่ 2 องค์จึงปรากฏกายสยบเสื่อและทำให้เสื่อคลายเด็กออกมาโดยปลอดภัย ดังนั้นชาวจีนไหหลำจึงได้นำตำนานนี้มาเป็นการแสดงในการเชิดเสื่อ เมื่อชาวจีนได้อพยพมาอยู่ที่ปากน้ำโพจึงได้เอาวัฒนธรรมประเพณีการเชิดเสื่อเข้ามาแสดงในงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพสืบมา

ภาพ 21 การแห่สิงโต

ขบวนแห่ มังกรทอง การแห่มังกรของชาวปากน้ำโพเริ่มขึ้นในสมัยที่นายหม่งแจ้ แซ่เล่า เป็นประธานจัดงานในปี พ.ศ. 2506 – 2507 ได้มีความคิดที่จะจัดขบวนแห่ให้ยิ่งใหญ่กว่าเดิม โดยได้ปรึกษานายเป็งไฮ้ แซ่ตั้ง และนายตั้งลิ้ม แซ่เอ็ง ไปติดต่อให้อาจารย์เล่งจ้อย แซ่ลิ้ม เป็นครูสอน และมีนายตงฮั้ง แซ่ตั้ง เป็นผู้ทำหัวมังกรตัวแรก ซึ่งได้ใช้มาจนถึงปี พ.ศ. 2535 ปัจจุบันได้จำลองแบบออกมาเป็นหัวมังกรที่มีความงดงามมาก คณะมังกรทองเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จึงได้ถือกำเนิดขึ้นมา และเป็นคณะแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2506 นั้นเอง

มังกรทองเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ มีลีลาการเชิดที่เข้มแข็ง สง่างาม มีความสมดุลใน ลัดสวนและความงดงาม โดยเฉพาะในเวลากลางคืนมีไฟประดับแพรวพราวไปทั่วทั้งตัว ด้วย ลำตัวที่ยาว 52 เมตร และผู้เล่น 180 คน รูปแบบการแสดงนอกจากจะมีการแสดงในท่าต่างๆ แล้ว ยังมีการแสดงมังกรขึ้นเสา มังกรพันไฟ มังกรพ่นน้ำ และการแสดงมังกรเล่นน้ำที่แม่น้ำ เจ้าพระยา เป็นพิเศษอีกด้วย ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงอำนาจแห่งพญามังกรได้อย่างประทับใจ ไม่รู้ลืม ลีลาการเชิดมังกรนี้ เป็นลีลาเฉพาะตัวต่างจากการเชิดมังกรในประเทศจีน และประเทศ ญี่ปุ่น และถือได้ว่าเป็นต้นตำหรับการเชิดมังกรในประเทศไทยที่เป็นที่สุดของความเร้าใจ เป็นที่

เลื่องลือไปทั่วเอเชีย จนมีการลอกเลียนแบบทั้งลักษณะมังกร และรูปแบบการแสดง โดยไปตั้ง
เป็นคณะแสดงมังกรขึ้นหลายคณะ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ(วิระโชติ ไสภวตานนท์.
2543. หน้า 46-60)

ภาพ 22 ขบวนแห่ มังกรทอง

3. ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวปากน้ำโพ โดยความเชื่อนั้น แบ่งออกเป็น ความเชื่อเกี่ยวกับองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ของศาลเจ้าทั้ง 2 ศาล และความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งมีข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ความเชื่อเกี่ยวกับองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ความเชื่อเกี่ยวกับองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า และความเชื่อตามตำนานของชาวจีน ตามความเชื่อของชาวจีน ที่สืบทอดความเชื่อมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น โดยการสัมภาษณ์กรรมการของศาลเจ้าทั้ง 2 ศาล และ 2 วาระ ซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้

ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น มีองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ที่สำคัญที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าแห่งนี้ จำนวนศาลละ 4 องค์ ด้วยกัน ซึ่งประกอบเทพประธาน และเทพชั้นรองลงมา ซึ่งเทพประธานนั้น เป็นเทพเจ้าเฉพาะของศาลเจ้าซึ่งไม่มีที่ศาลอื่นๆ อีก แต่เทพชั้นรองนั้น อาจมีที่ศาลอื่นๆ อีกก็ได้ เช่น เจ้าพ่อเทพารักษ์ และเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา เป็นเทพประธาน มีศาลละองค์ ส่วน เทพชั้นรองของศาล คือ เจ้าพ่อกวนอู เจ้าแม่ทับทิม และเจ้าแม่ลวรรคนั้น มีทั้ง 2 ศาล

เจ้าพ่อเทพารักษ์ หรือ บุนเถ้ากง เป็นเทพเจ้าประจำท้องถิ่น ตามความเชื่อของชาวจีน เป็นเทพเจ้าที่ปกป้องคุ้มครองให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข บันดาลให้กิจการค้ารุ่งเรือง เป็นที่นับถือของชาวจีน เป็นเทพที่นักเดินเรือชาวจีนกราบไหว้บูชา เพื่อให้การเดินทางทางเรื่อนั้นมีความปลอดภัยแต่โบราณ เจ้าพ่อเทพารักษ์นี้เป็นเทพองค์ประธานในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เป็นเคารพนับถือของชาวปากน้ำโพ โดยจะมีคนมากราบไหว้ บนบาน และมาแก้บนอยู่เสมอ

(อรนัน แซ่กู่, 15 ตุลาคม. 2549)

เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา ความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น ชาวปากน้ำโพมีความเชื่อว่า ถ้ามาสักการบูชาของค์เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาแล้ว จะเกิดความมั่งมีศรีสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีแต่โชคลาภ มีความร่ำรวย เนื่องมาจากว่า ตามคำบอกเล่าถึงความเป็นมาของการสร้างศาลเจ้าแห่งนี้ว่า มีสองตายายคู่หนึ่งอาศัยอยู่บริเวณหน้า (บริเวณติดแม่น้ำปิงใกล้ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาในปัจจุบัน) คืนหนึ่งเจ้าแม่ทองสุกได้มาเข้าฝันว่า ให้เก็บรูปเคารพขึ้นมาจากแม่น้ำแล้วจะร่ำรวย พอรุ่งเช้าจึงไปดูที่แม่น้ำจึงพบไม้แกะสลักเป็นรูปเจ้าแม่จึงเก็บขึ้นมาไว้ที่ศาลเจ้าริมตลิ่งข้างแม่น้ำ ต่อมาตายายคู่นี้ก็มีฐานะดีขึ้น จนร่ำรวย และต่อมาเจ้าแม่ได้ไปเข้าฝันแก่ช่างหกงว่าให้สร้างศาลเจ้าให้ใหม่ แล้วจะเกิดความร่ำรวย ซึ่งต่อมาเมื่อเจ้าแม่ช่างหกงได้สร้างศาลเจ้าเสร็จแล้ว 1 ปี ก็ถูกหวย และกิจการค้าขายก็เจริญรุ่งเรืองขึ้น ด้วยเหตุนี้เจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาจึงเป็นที่เคารพนับถือของชาวปากน้ำโพสืบมา

(วีรชัย ประเสริฐทรัพย์, 25 ตุลาคม. 2549)

เจ้าพ่อกวนอู หรือ กวนกง เป็นเทพเจ้าแห่งความกตัญญู เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมสูง มีฤทธิ์ปาฏิหาริย์สามารถจัดภัยอันตรายและความชั่วร้ายตลอดจนอุปสรรคต่างๆ ให้หมดสิ้นไป เทพกวนอูเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณธรรม ปัญญา และสัจจะ กวนอูเป็นอัยยงคู่อาถรรพณ์ แซ่กวน ชื่อ อู๋ มีอีกชื่อว่า อวินฉาง เป็นชาวเจียงเหลียงหริน เมืองผู้โจว ในปลายสมัยราชวงศ์ฮั่นได้ร่วมกบฏเล่าปี่ และเตียวหุยก่อการขึ้น โดยมีขงเบ้งเป็นที่ปรึกษา แล้วตั้งประเทศเรียกว่าสุ ต่อมาถูกโจเมิ่งปองร้าย หาอุบายทำให้กวนอูต้องจบชีวิตลง หลังจากจบชีวิตแล้วจึงได้เลื่อนยศตำแหน่งเป็นขุนพลใหญ่ และฝังศพไว้ที่อู๋เฉวียนซาน ผู้คนในสมัยหลังรู้ถึงบุญคุณ ความมีสัจจะของกวนอู จึงได้สร้างศาลไว้กราบไหว้ กวนอูได้รับการเลื่อนฐานันดรศักดิ์เป็นหนึ่ง จื่อเต้าเงินจวิน ในสมัยราชวงศ์ซ่ง กวนอูในศาลนาเต้าจะเป็นเทพ แต่ในพระพุทธศาสนา กวนอูคือพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง สำหรับผู้ที่กราบไหว้ในเมืองไทยกวนอูคือผู้ที่ขจัดสิ่งไม่ดี สิ่งชั่วร้ายและคนเลว เป็นเทพแห่งเงินตรา เป็นเทพแห่งผู้ชนะ เจ้าพ่อกวนอูนั้นเป็นเทพชั้นรองในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา

(เกรียงศักดิ์ ยินดี, 25 ตุลาคม. 2549)

เจ้าแม่ทับทิม หรือ ตู๋ยบัวเต็งเหนียง เป็นเทพเจ้าผู้มีกิตติศัพท์แห่งความเมตตาอันยิ่งใหญ่ ชาวจีนไหหลำให้ความเคารพสูงสุด ซึ่งเมื่อขอพรอันใดแล้วย่อมได้สมปรารถนา และช่วยให้เป็นที่รักแก่ผู้พบเห็น เจ้าแม่ทับทิมนั้นจัดเป็นเทพชั้นรองในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา

(ประเสริฐ สุวรรณมณีโชติ, 25 ตุลาคม 2549)

เจ้าแม่สุวรรณค์ หรือ เทียนไหวเต็งหม่าย เป็นเทพเจ้าที่ปกป้องทางน้ำ ช่วยปกป้องคุ้มครองจากอันตราย และนำมาซึ่งความสงบร่มเย็น เจ้าแม่สุวรรณค์ ชาวแต้จิ๋วเรียกว่า เทียงไหวเซื้อบ้อ ชาวฮกเกี้ยนเรียกว่า หม่าจ้าว หรือหม่าจู้ ชาวไหหลำเรียกว่า ผอจู้ แต่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า เทียนเพย หรือพระสนมแห่งสุวรรณค์ พระนางแซ่ลิ้ม เป็นชาวหนึ่งไห้เจิ้น ซิงหว่าลู่ ซึ่งเป็นบริเวณเลียบทะเลที่เรียกว่า เหมยโจวของอำเภอผู้เถียนในปัจจุบัน พระนางเป็นคนในสมัยราชวงศ์ถัง ได้รับการกราบไหว้บูชามาโดยตลอดจนถึงสมัยราชวงศ์ซ่ง ความศักดิ์สิทธิ์ของพระนางระบือไปไกลดังเช่นหนังสือชื่อเหลียงซาง ตอนซุนจี เซ็งเพยเพียวจี้ ของดิ้งเปี้ยก้วย คนในสมัยราชวงศ์ซ่งบันทึกไว้ว่า เทพธิดาองค์นี้แซ่ลิ้มเป็นชาวเหมยโจวผู้หยาง เมื่อเด็กผู้น้อยแต่หยั่งรู้เรื่องโชคลาภหรือภัยพิบัติ เมื่อสิ้นชีพลงได้สร้างศาลไว้กราบไหว้บูชาบ้างเรียกกันว่า เทพธิดาผู้ปราดเปรื่อง บ้างเรียกว่า ธิดาแห่งเจ้ามังกร เจ้าแม่สุวรรณค์ เป็นผู้พิทักษ์คนเดินทะเลให้ได้รับความปลอดภัย ดังนั้นจึงมีผู้กราบไหว้นางมาก พระจักรพรรดิในสมัยราชวงศ์ซ่งทรงสถาปนาพระนางขึ้นเป็นตำแหน่งหลังหุ่ยฮูหยิน และต่อมาก็เลื่อนฐานันดรศักดิ์เป็นพระนางเจ้าอิ่ง พระนางฉงผู้เสียดลี้ หมายถึงผู้เปี่ยมด้วยความเมตตาและให้คุณประโยชน์ นับว่าพระนางเป็นเทพที่มีคนนับถือมากที่สุดในมณฑลฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เจียงซี เจ้อเจียง เจ้าแม่สุวรรณค์เป็นเทพชั้นรองในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา

(พรพรรณ จันทโรนานน. 2542 หน้า 2662 - 2663)

3.2 ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น จากการศึกษาผู้ศึกษาได้แบ่งความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพไว้ดังนี้

3.2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในระยะเริ่มแรก

ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในระยะเริ่มแรกนั้นมีวัตถุประสงค์ในการที่จะนำองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่แห่ไปในเส้นทางต่างๆ ในเมือง เพื่อให้ประชาชนได้สักการะและเป็นการปิดป่าทุกซีกซอก เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่เมือง และชาวเมืองปากน้ำโพ โดยแบ่งความเชื่อออกเป็นข้อดังต่อไปนี้

ความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยน จากการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ ด้วยว่าชาวฮกเกี้ยน เป็นชาวจีนที่เข้ามาอยู่อาศัยที่ปากน้ำโพเป็นกลุ่มแรกๆ และตามความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนเชื่อว่า ในที่ต่างๆ มีเทพเจ้าคอยปกปักรักษาอยู่ และบริเวณที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์นั้นเป็นบริเวณที่แม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านมาบรรจบกันเป็นต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งตรงกับความเชื่อของชาวจีนฮกเกี้ยนว่าจะต้องมีเทพคอยปกปักรักษาอยู่ ทำให้ชาวจีนฮกเกี้ยนเข้ามาอาศัยอยู่ที่บริเวณปากน้ำโพให้ความเคารพนับถือในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ในด้านการคุ้มครองในการเดินทางทางเรือซึ่งต้องอาศัยแม่น้ำคือแม่น้ำเจ้าพระยา

(วรศักดิ์ ด่านนดินทร์รัตน์, 15 ตุลาคม. 2549)

ความเชื่อของชาวจีนไหหลำ จากการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ ด้วยตามความเชื่อเดิมของชาวจีนไหหลำนั้นมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเทพเจ้าที่ให้ความคุ้มครองทางน้ำซึ่งมีความคล้ายคลึงกับความเชื่อของชาวฮกเกี้ยน แต่ความเชื่อของชาวจีนไหหลำนั้น เชื่อว่ามีเจ้าแม่ที่ให้ความคุ้มครอง ซึ่งมีชื่อว่า เจ้าแม่เทียนโหว ซึ่งเป็นเทพเจ้าตามความเชื่อของชาวจีนไหหลำ ซึ่งมีความเชื่อว่า เจ้าแม่จะให้คุ้มครองกับผู้ที่เคารพบูชาเจ้าแม่ในการเดินทางทางน้ำ

(สุชาติ ถวิลสกุล, 15 ตุลาคม. 2549)

ความเชื่อของชาวจีนแต่จิ๋ว จากการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ ตามความเชื่อของชาวแต่จิ๋ว ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าที่ให้ความคุ้มครองเช่นกัน แต่ที่ว่าชาวแต่จิ๋วให้ความเคารพนับถือนั้น คือ เจ้าพ่อกวนอู หรืออีกชื่อหนึ่งก็คือ กวนกง เป็นเทพเจ้าที่ชาวแต่จิ๋วให้ความเคารพนับถือ ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

(ไพศาล กิจวรายุทธ, 15 ตุลาคม, 2549)

ความเชื่อก่อนยุคการประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
 จากการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ ความเชื่อของชาวปากน้ำโพเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในยุคก่อนที่จะมีประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น มีความเชื่อว่า เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เคารพบูชาในด้านการเดินทางทางน้ำ ซึ่งในยุคสมัยนั้นการเดินทางที่สะดวกที่สุดคือการเดินทางทางน้ำซึ่งต้องอาศัยเรือ ซึ่งตามความเชื่อนั้นชาวปากน้ำโพเชื่อว่าเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่เดินทางทางน้ำที่ผ่านมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งทางขึ้นและทางล่อง ด้วยว่าสมัยนั้นมีการทำสำประธานไม้จากทางเหนือ ซึ่งต้องทำการขนส่งโดยการล่องมาทางแม่น้ำ และต้องมาหยุดพักที่บริเวณท่าน้ำที่ตลาดปากน้ำโพ เพื่อตรวจความเรียบร้อยของแพท่อนซุง และเพื่อหยุดพักของแรงงานที่นำไม้มาจากป่าทางเหนือ หรือบางครั้งก็มีการซื้อขายกันที่บริเวณที่แห่งนี้ และการที่จะทำการค้าขายจากทางภาคกลางกับภาคเหนือนั้นก็ต้องเดินทางผ่านบริเวณ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพแห่งนี้ ผู้ที่มีความเคารพในศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์จะทำการบนบานเพื่อให้การเดินทางของตนเองมีความสะดวกราบรื่น และมีความปลอดภัยในการเดินทาง เมื่อเกิดความสำเร็จตามที่บนบานไว้แล้วก็จะมาแก้บนที่ศาลเจ้าแห่งนี้เป็นประจำ และยังมีการบนบานและแก้บนที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์แห่งนี้มาจนถึงปัจจุบัน

(นิพนธ์ แสงคุณ, 25 ตุลาคม, 2549)

ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ในยุคเริ่มแรก จากการศึกษาผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ ก่อนที่จะมีประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นที่บริเวณตลาดปากน้ำโพมักจะเกิดโรคระบาด ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่าโรคห้าซึ่งมักจะเกิดขึ้นเป็นประจำ และในประมาณปี พ.ศ. 2460 ได้เกิดโรคห่าระบาดหนักทำให้มีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก ซึ่งด้วยว่าในสมัยนั้นนวัตกรรมทางการแพทย์ยังล้าสมัยอยู่ ทำให้การรักษาโรคระบาดนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้นการรักษาทั้งทางแพทย์แผนปัจจุบัน(ในสมัยนั้น)แพทย์แผนไทย และการรักษาด้วยซินแส (หมอจีน) ก็ไม่สามารถที่จะหยุดโรคระบาดได้ จึงมีผู้คนส่วนหนึ่งไปบนบานที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ และได้ทำการขอร้อยหรือยันจีนมาเผาแล้วใส่น้ำดื่มก็เกิดสิ่งมหัศจรรย์คือเมื่อกินน้ำที่ใส่ผู้เผาแล้วก็หายจากโรคที่เป็นอยู่ และเมื่อข่าวนี้ได้แพร่ขยายออกไปจึงมีผู้คนมา กราบไหว้และขออยู่ที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์จำนวนมาก และก็เป็นสิ่งที่น่ามหัศจรรย์ คือ ทุกคนที่มาขออยู่ที่ศาลเจ้าแห่งนี้ เมื่อนำไปดื่มแล้วก็หายจากโรคระบาดที่เกิดขึ้น และเมื่อหลังจากหายจากโรคระบาดชาวตลาดปากน้ำโพจึงมีความคิดร่วมกันว่าน่าจะมีการอัญเชิญองค์เจ้าพ่อเทพารักษ์และเทพเจ้าองค์อื่นๆ ในศาลเจ้ามาแห่รอบตลาด เพื่อขจัดสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อความป็นสิริมงคลแก่ชาวตลาดปากน้ำโพ โดยในระยะแรกๆ นั้นจะมีเพียงแค่การแห่เจ้าและขบวนแห่สิงโตเท่านั้น ตั้งแต่นั้นมาชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่ตลาดปากน้ำโพก็ได้ร่วมกันทำการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่มาเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน

(วีระโชติ ไสภวานนท์, 25 ตุลาคม. 2549)

3.2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในยุคปัจจุบัน

ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในยุคปัจจุบันนั้นความเชื่อเดิมนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง และนอกจากความเชื่อเดิมที่มีอยู่แล้วนั้นยังมีความเชื่อที่มีความแตกต่างไปจากความเชื่อเดิม ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพในยุคปัจจุบันของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่ปากน้ำโพนี้สามารถแบ่งออกได้ดังนี้คือ

ความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากว่าบริเวณตลาดปากน้ำโพนั้นเป็นย่านธุรกิจ ซึ่งมีร้านค้ามากมาย สิ่งที่พ่อค้าแม่ค้าต้องการมากที่สุดนั่นคือ การที่สามารถขายของได้มาก มีกำไรจากการค้าขายมากเป็นที่ตั้ง ด้วยสาเหตุนี้เองที่เป็นต้นเหตุของความเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ในองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ คือ คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่ปากน้ำโพในปัจจุบัน มีความเชื่อว่าการที่ตนเองนั้นตั้งโต๊ะเครื่องเซ่นไหว้เจ้าในวันที่มีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ จะทำให้ในปีนั้นร้านค้าของตนจะสามารถค้าขายได้ดี และถ้ามีขบวนต่างๆ เข้ามาในร้านก็จะถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นมงคล และที่เป็นมงคลเป็นพิเศษก็คือ การที่มีขบวนแห่สิงโตทองเข้ามาในร้านจะถือว่าเป็นมงคลอย่างยิ่ง เพราะคนจีนมีความเชื่อว่า มังกร เป็นสัตว์เทพเจ้า และมังกรทองที่แห่ในขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนี้ ชาวปากน้ำโพเชื่อว่า เป็นมังกรของเจ้า ซึ่งตามประเพณีแล้วจะไม่นำไปแห่ที่อื่นหรืองานอื่น เพราะถือว่าเป็นมังกรของเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ส่วนที่มีการนำมังกรทองไปแห่ตามงานต่างๆ นั้น เป็นมังกรของคณะมังกร ชมรม หรือสมาคมอื่น คือ เป็นตัวอื่นที่ไม่ใช่ตัวที่นำมาแห่ในประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ในปีนั้น(เสริมพงษ์ คุณาวงศ์. 2536. หน้า 25-38)

3.3 ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งของเซ่นไหว้ในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ภาพ 23 เครื่องเซ่นไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

เครื่องเซ่นไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นมีมากมายหลายอย่างด้วยกัน แล้วแต่ว่ากำลังและความเชื่อของผู้ที่มาเซ่นไหว้ ซึ่งประกอบไปด้วย อาหาร ของใช้ และสิ่งของมงคล ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวปากน้ำโพที่มีความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องเซ่นไหว้ในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ดังนี้

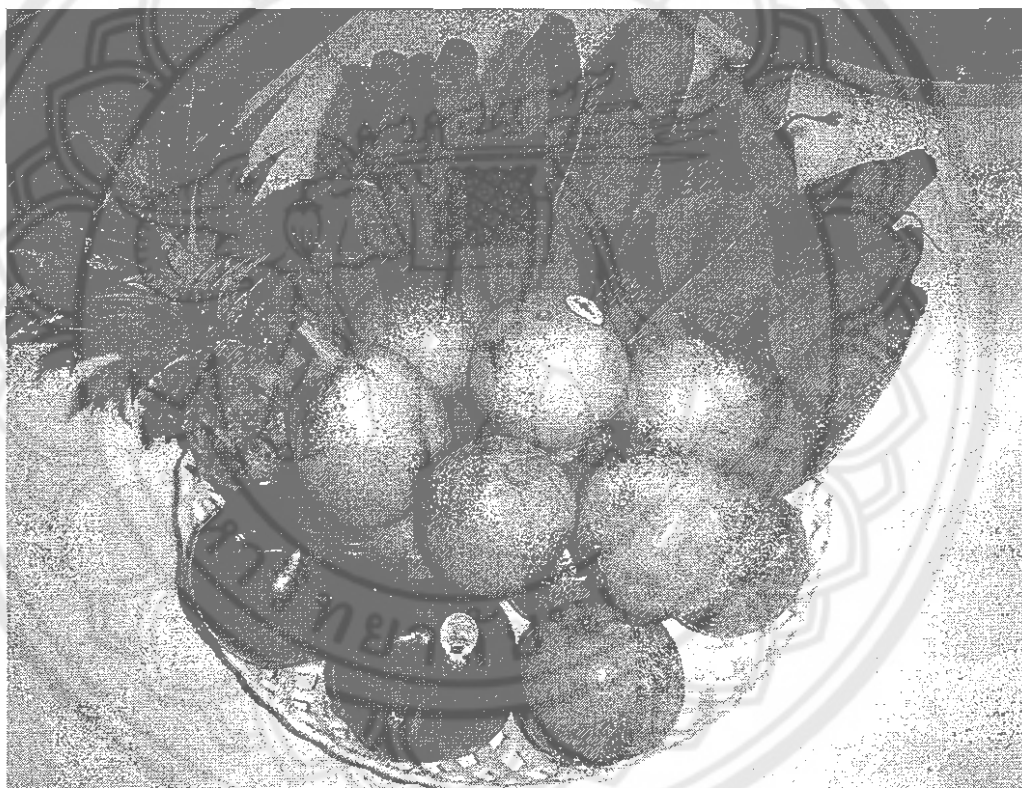
3.3.1 เครื่องเซ่นไหว้ประเภทอาหาร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ อาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้ ซึ่งแบ่งเป็นชุดใหญ่และชุดเล็ก คือ ชุดใหญ่ มีของอย่าง 5 อย่าง และชุดเล็กมีของ 3 อย่าง

ประเภทอาหารคาว ชุดใหญ่เรียกว่าและโหวงแซ มีอาหารคาว 5 อย่าง คือ หมู ไก่ เป็ด ปลา ชุดเล็กเรียกว่าซาแซ มีอาหารคาว 3 อย่าง ซึ่งมีความเชื่อว่ามีหมูจะทำให้เจ้าทำให้สิ่งที่ต้องการง่ายขึ้น เป็ดและไก่เป็นสัตว์ที่ขยันหากินจะทำให้กิจการต่างๆ ดีขึ้น ปลา กุ้งและปลาน้ำจืดหมายถึงความเป็นสุขและความเจริญงอกงาม

(ไทคิม แซ่ลี่, 1 ธันวาคม 2549)

ประเภทอาหารหวาน ชุดใหญ่เรียกว่า โหงวเปี้ย ซึ่งมี ซาลาเปาทังแบบมีไส้และไม่มีไส้ แต่ที่นิยม คือ ชิวท้อ ซาลาเปาแบบพิเศษทำเรียนแบบลูกท้อ **ขนมไข่** **ขนมถ้วยฟู** ชาวจีนเรียกว่า **ฮวงก้วย** หมายถึงความเจริญงอกงาม **ขนมกุยช่าย** ชาวจีนเรียกว่า **คักท้อก้วย** ซึ่งหมายถึงสิ่งนำโชค และ **ขนมจันอับ** ชาวจีนเรียกว่า **จับกิม** หรือ **แต่เหลียง** ประกอบด้วยขนม 5 อย่าง คือ **เต้ายั้งปัง** คือ ขนมถั่วตัด **ม้วปัง** คือ ขนมงาตัด **ซกซา** คือ ถั่วเคลือบน้ำตาล **กวยแฉะ** คือ ฟักเชื่อม และ **โหงวจั้งปัง** คือ ขนมข้าวพอง และชุดเล็กเรียกว่า ซาเปี้ย มี 3 อย่าง

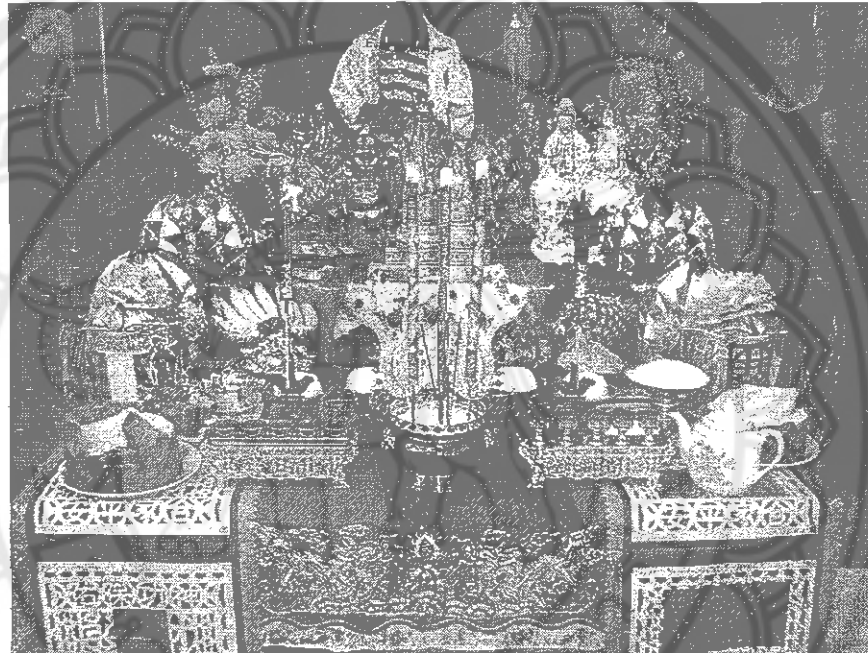
(ฮุยเกียง แซ่ฉิง, 1 ธันวาคม 2549)

ภาพ 24 เครื่องเซ่นไหว้ประเภทผลไม้

ประเภทผลไม้ ชุดใหญ่เรียกว่า โหงวก้วย มีผลไม้ 5 อย่าง คือ ส้ม องุ่น แอปเปิล ลำไย สับปรด ส้ม ชาวจีนเรียกว่า ไต๊กิก หมายถึงโชคลาภความโชคดี องุ่น ชาวจีนเรียกว่า พู่ท้อ หมายถึงความเจริญงอกงาม ลำไย หมายถึงความมีสุขภาพดี สับปรด ชาวจีนเรียกว่า อั้งไล้ หมายถึงมีโชคมาหา และกล้วย หมายถึงการมีลูกหลานสืบสกุล

(อรอนงค์ จงกิตติพงศ์, 1 ธันวาคม 2549)

ภาพ 25 การจัดโต๊ะเครื่องเซ่นไหว้รับขวัญแก่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

ประเภทเครื่องดื่ม เหล้า และน้ำชา ชาวจีนมีความเชื่อว่าเหล้าเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกันการนำเหล้ามาเป็นเครื่องเซ่นไหว้นั้นก็เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเคารพหรือคารวะต่อเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ น้ำชาเป็นเครื่องดื่มของชาวจีนมาแต่โบราณ ซึ่งจะดื่มแทนน้ำและเป็นสิ่งที่ใช้ต้อนรับแขกผู้มาเยือน การที่เครื่องเซ่นไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำนั้นมีเหล้าและน้ำชาด้วย ก็เพื่อแสดงความต้อนรับและแสดงความเคารพต่อเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ

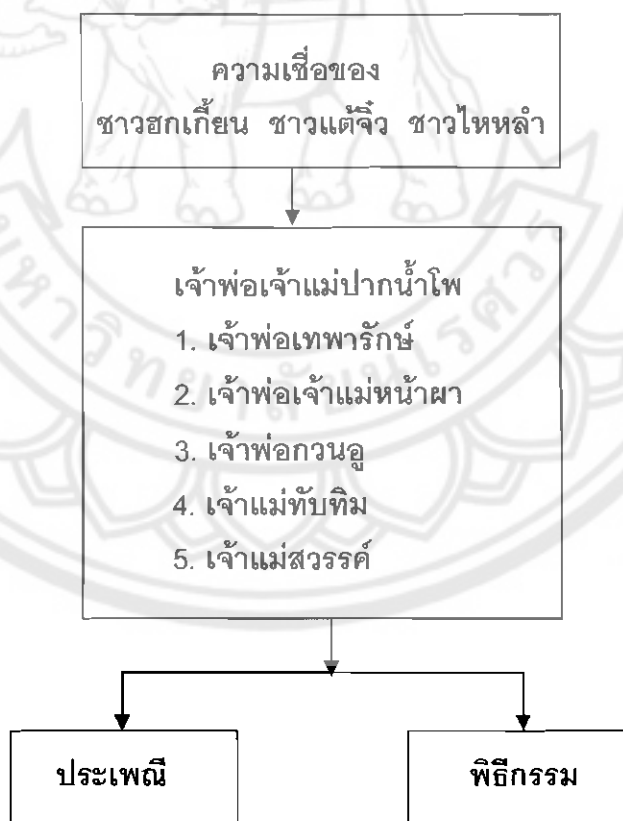
(นภารัตน์ กันทาบุญ, 1 ธันวาคม 2549)

3.3.2 ประเภทกระดาษ เครื่องเซ่นไหว้เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นนอกจากสิ่งที่เป็นอาหารแล้วยังมีเครื่องเซ่นไหว้อีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ

อ่องแซจิว ให้เผาเพื่อเบิกทาง กอจี้ เป็นกระดาษเงินกระดาษทองซึ่งใหญ่มีกระดาษสีแดงตัดเป็นลายหนังสือว่า ผ่องอัน เป็นคำอวยพรแปลว่า โชคดี กิมเตียง เป็นทองคำแท่ง กิมจิว จำพวกกระดาษเงินกระดาษทอง กิมค้อ หรือ เคียงเท่าซี คือ กระดาษทองพับเป็นเรือ และ เพ้า คือ ชุดเครื่องทรงเจ้า ซึ่งมีประกอบด้วย หมวกยศ เรียกว่า เข้าก้วย เสื้อ เรียกว่า เป้า เข็มขัด เรียกว่า มั่ง และรองเท้า เรียกว่า หยง

(อัมพล ไพรสุวรรณ, 1 ธันวาคม 2549)

สรุปได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มภาษาต่างๆ มีความเชื่อเคารพศรัทธาในเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จนก่อให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4. อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ชาวตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ชาวตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับปัจเจกชน

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับปัจเจกบุคคล แบ่งออกเป็นอิทธิพลความเชื่อที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนในระดับบุคคล และอิทธิพลความเชื่อที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีนในระดับครอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับบุคคล

อิทธิพลความเชื่อความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับบุคคลนั้น จากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อผู้ที่แสดงเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวณโิม ในประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น มีขบวนการแสดงชุดหนึ่งที่มีความสำคัญ และเป็นสิ่งที่ผู้ชมและนักท่องเที่ยวให้ความสนในมาก คือชุดการแสดงเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวณโิม

ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวณโิม จะถือว่าเป็นบุคคลที่เจ้าเลือก ซึ่งจะมีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลคนนั้นตลอดไป โดยผู้ที่ได้แสดงเป็นองค์เจ้าแม่กวณโิม นั้น จะเป็นที่ต้องการผู้ที่มีความขงผู้ที่มีความร่ารวย เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่มีความบริสุทธิ์ และเป็นบุคคลที่เป็นมงคล ซึ่งจะมีผลส่งให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม

(ลักษณะ แสงรัตน์ชัยกุล, 15 ตุลาคม 2549)

การที่จะได้มาเป็นองค์สมมติขององค์เจ้าแม่กวณโิม นั้น ต้องผ่านการคัดเลือกหลายขั้นตอนด้วย คือ ขั้นแรกต้องผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำเสียก่อน ซึ่งต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสาวพรหมจรรย์
2. เป็นลูกหลานชาวนครสวรรค์โดยกำเนิด
3. มีอายุระหว่าง 16 – 25 ปี ส่วนสูงตั้งแต่ 160 เซนติเมตรขึ้นไป
4. มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ในการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
5. มีความพร้อมที่จะถือศีลกินเจ ก่อนวันเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมอย่างน้อย 5 วัน
6. ไม่เป็นผู้ที่เคยได้รับการคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมมาก่อน
7. มีผู้รับรองความประพฤติจากผู้ปกครองหรือสถาบัน
8. หลังจากได้รับการคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมแล้ว ห้ามไปประกวดในงานต่างๆ อีกจนกว่าจะหมดภาระหน้าที่ในงานเทศกาลตรุษจีน
9. ในระหว่างที่เป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงหรือวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ หากไม่ปฏิบัติหรือประพฤติไม่เหมาะสมทางคณะกรรมการจะคัดออกทันที
10. ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม ต้องถือศีลกินเจจนสิ้นสุดงานเทศกาลตรุษจีน

เมื่อผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการจัดงานแล้ว ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกต้องไปทำพิธีเลี้ยงทางที่ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา จนกว่าจะได้ผู้ทรงองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม เพียง 1 เดียว กว่าที่จะได้มาเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมนั้น ต้องผ่านการคิดสรรและผ่านการคัดเลือกด้วยขั้นตอนที่ยุ่งยากมากมาย ดังนั้นผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความมาก และผู้ที่มีชื่อเสียง หรือผู้ที่ต้องการมีชื่อเสียงก็มักจะส่งบุตรหลานเข้าคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิม เพราะเมื่อได้รับการคัดเลือกแล้ว จะได้รับสิ่งที่ดีๆ เข้ามามากมาย

(ดวงสมร เจิตนภาพันธุ์, 15 ตุลาคม 2549)

ชาวปากน้ำโพมีความเชื่อว่า การที่ผู้ใดจะมาแสดงเป็นองค์สมมติของเจ้าแม่กวนอิมได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีบุญ มีวาสนา จึงจะสามารถได้รับการคัดเลือกจากเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และมีความเชื่อว่า ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวนอิมนั้น จะได้รับสิ่งที่ดีๆ ในชีวิต เป็นที่หมายปองของคนทั่วไป เพื่อที่จะได้ไปเป็นคู่ครอง หรือให้เป็นคู่ครองของ

บุตรชาย เพราะเชื่อว่า เป็นผู้ที่มีบุญ มีวาสนา ด้วยเหตุนี้ ชาวปากน้ำโพที่มีลูกสาว ส่วนมากจะมีความหวังว่าลูกสาวของตนนั้นจะได้เป็นองค์สมมติขององค์เจ้าแม่กวณโณิม และผู้ที่มีลูกหลานได้รับการคัดเลือกเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวณโณิมแล้ว จะเป็นการเซ็ดหน้าซูดตาของบ้านนั้น ทำให้มีชื่อเสียง และเป็นที่ยู้งักของคนทั่วไป ว่ามีลูกสาวหรือหลานสาวเป็นองค์สมมติเจ้าแม่กวณโณิม

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ต่อการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพของชาวปากน้ำโพนั้น ส่วนมากแล้วจะประกอบอาชีพทางการค้าขาย โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายจีน ตามความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีน มีความเชื่อว่า ถ้าต้องการที่จะให้กิจการรุ่งเรืองแล้วละก็ จะต้องตั้งโต๊ะเครื่องเซ่น เพื่อต้อนรับขบวนแห่ของเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เพื่อเป็นการต้อนรับเทพหรือเจ้าพ่อเจ้าแม่ เพื่อความเป็นสิริมงคล เพื่อให้เจ้าพ่อเจ้าแม่อวยพรให้ เพื่อเป็นการขจัดสิ่งชั่วร้าย และสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายให้ออกไปจากบ้านหรือร้านค้า และตามความเชื่อของชาวปากน้ำโพเชื่อว่า ถ้าเจ้าพ่อเจ้าแม่เข้ามาในบ้านแล้วปีนั้นจะประสบแต่ความโชคดี ซึ่งเป็นเพราะว่าเจ้าพ่อเจ้าแม่นั้น ไม่ได้เข้าทุกบ้าน และเมื่อขบวนแห่ต่างๆ ผ่านทางร้านค้าจะมีการแจกของอั่งเปา แก่คณะผู้เดินขบวน หรือหัวหน้าของแต่ละขบวน เมื่อได้รับของอั่งเปาแล้ว ทางขบวนจะมีการอวยพรให้กับทางร้านค้า ส่วนมากแล้วขบวนร่วมจะเข้าตามร้านทุกร้านที่มีโต๊ะเครื่องเซ่น ซึ่งจะเป็นรู้กันของทางขบวนแห่และทางร้านค้า ร้านที่ตั้งโต๊ะเครื่องเซ่น หรือเปิดร้าน จะเป็นร้านที่ต้อนรับและให้อั่งเปาแก่ขบวนแห่

การจัดโต๊ะเครื่องเซ่นนั้น ตามความเชื่อของชาวจีนจะนำสิ่งที่ถือว่าเป็นมงคลมาเช่นไหว้แก่เจ้าพ่อเจ้าแม่ เพื่อความเป็นสิริมงคล เพราะมีความเชื่อว่า ของที่นำมาเช่นไหว้แก่องค์เจ้าพ่อเจ้าแม่แล้ว เป็นของที่เป็นมงคลจากเจ้าพ่อเจ้าแม่ ซึ่งเครื่องเซ่นนั้นจะมีมากอย่างหรือน้อยอย่าง ก็แล้วแต่ฐานะของทางร้าน ซึ่งสิ่งของที่นำมาตั้งบนโต๊ะเครื่องเซ่นนั้น มีดังนี้

1. ผลไม้ต่างๆ เช่น ส้ม แอปเปิล สาลี่ กล้วย ฯลฯ
2. ของคาว เช่น หัวหมู ไก่ต้ม เป็ด ปลา ปลาหมึก ฯลฯ
3. เหล้า น้ำชา
4. กระดาษเงิน กระดาษทอง แບงค้กงเต็ก ชุดกระดาษ

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งของที่จำเป็นในการเครื่องเช่น แต่ว่า ก็
แล้วแต่ว่าทางร้าน หรือผู้จัดเครื่องเช่นว่า จะใช้สิ่งของมากหรือน้อย ตามฐานะ และ
ถึงแม้ว่า จะมีสิ่งของไม่ครบทุกอย่างก็ไม่ถือว่าผิดแต่อย่างใด

(นิพนธ์ แสงคุณ, 25 ตุลาคม 2549)

ตามความเชื่อของชาวจีนที่สืบทอดมาจนถึง ชาวไทยเชื้อสายจีน มีความเชื่อ
ว่า เมื่อทำการเซ่นไหว้เทพเจ้าต่างๆ ที่ตนนับถือแล้ว จะส่งผลให้กิจการต่างๆ นั้น มีความ
เจริญรุ่งเรือง มีความเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนชาวปากน้ำโพซึ่งส่วนมากมี
อาชีพค้าขาย จึงทำการเซ่นไหว้ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคล และความเจริญก้าวหน้าในการ
ประกอบอาชีพในปีนั้นๆ

4.1.2 อิทธิพลความเชื่อที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับครอบครัว

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อคนไทย
เชื้อสายจีนในระดับครอบครัวนั้น มีดังนี้

อิทธิพลที่มีต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน
นั้น มักให้ความสำคัญกับครอบครัวเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า ครอบครัวของคนจีน หรือคน
ไทยเชื้อสายจีนนั้น เป็นครอบครัวใหญ่ เมื่อเป็นครอบครัวใหญ่แล้ว ความสัมพันธ์ ของคนใน
ครอบครัวนั้นก็ถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน และคนจีนถือได้เป็นชนชาติที่ให้ความสำคัญต่อการ
กตัญญูต่อบรรพบุรุษ ซึ่งเนื่องมาจากความเชื่อทางลัทธิเต๋า และขงจื้อ

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ว่าเป็นประเพณีที่ทำให้
มองเห็นถึงความกตัญญูของลูกหลานว่าเป็นอย่างไร เพราะว่า ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้า
แม่ปากน้ำโพนี้ เป็นประเพณีที่อยู่ในช่วง เทศกาลตรุษจีน ซึ่งถือว่าเป็นช่วงปีใหม่ของ
จีน เพราะเมื่อถึงประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพแล้วก็จะอยู่ในช่วงเทศกาลตรุษจีน
พอดี ทำให้คนในครอบครัวนั้น มาพร้อมหน้ากัน เพื่อเฉลิมฉลองกันในวันปีใหม่ และ
ก็พิธีที่เกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และประเพณีตรุษจีนไปพร้อมกัน
ซึ่งประกอบไปด้วย การช่วยกันจัดเครื่องเซ่นต่างๆ เพื่อเซ่นสรวงให้กับ เจ้าพ่อเจ้าแม่
ปากน้ำโพ เขียนต่างๆ บรรพบุรุษ เจ้าที่ และผีไม่มีญาติ เป็นต้น ซึ่งการกระทำ
ดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่แสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ทำ
ให้ครอบครัวของชาวจีนส่วนมากมีความสุข และไม่ค่อยมีปัญหาทางครอบครัว

(วิระชัย ประเสริฐทรัพย์, 25 ตุลาคม 2549)

4.2 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในระดับสังคม

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีต่อคนไทยเชื้อสายจีน ในระดับสังคม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

4.2.1 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อทางด้านเศรษฐกิจ

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อสังคมทางด้านเศรษฐกิจนั้น มีรายละเอียดดังนี้

การท่องเที่ยว

ประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นประเพณีที่มีความโดดเด่นและเป็นรู้จักของคนทั่วไป ว่าเป็นประเพณีที่มีความยิ่งใหญ่ และรู้ว่าในขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น มีการละเล่น และการแสดงที่หลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่หาชมได้หายาก โดยเฉพาะขบวนการแสดงสิงโต และการแสดงการแห่มังกรทอง ซึ่งถือว่าเป็นสีสันของการจัดงานเลยทีเดียว ในแต่ละปีนั้น จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จำนวนเป็นหมื่นคน

(สมเกียรติ กตาทิพันธ์, 15 ตุลาคม 2549)

การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมการประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และการแสดงต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้มีระบบเศรษฐกิจด้านการค้าขายของปากน้ำโพดีขึ้น เพราะว่ามีนักท่องเที่ยวต้องใช้จ่ายทั้งในด้านการกิน และของฝาก หรือของที่ระลึกต่างๆ ทำให้ระบบเงินตรามีการไหลเวียนมากมาย

(เจษฎา อาริยาภินันท์, 15 ตุลาคม 2549)

การจัดงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น เป็นการจัดงานที่ยิ่งใหญ่ และมีค่าใช้จ่ายที่มากมาย ทำให้คณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่จะต้องจัดหางบประมาณ เพื่อมาใช้จ่ายให้เพียงพอ ซึ่งการหารายได้นั้นก็มีหลายวิธีด้วยกัน เช่น การขอความอนุเคราะห์จากบริษัทห้างร้านต่างๆ การขอเงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และการรับบริจาคจากผู้ที่มีศรัทธาในองค์เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ เป็นต้น

(ระชัย ประเสริฐทรัพย์, 25 ตุลาคม 2549)

การจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้นมีค่าใช้จ่ายมากมายซึ่งถือว่า เป็นการกระจายรายได้ลงไปสู่ผู้ที่ทำงานนี้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีตั้งแต่การเตรียมงาน

การค้าขาย

ในช่วงเทศกาลงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งจะเป็นช่วงที่ตรงกับเทศกาลตรุษจีน ซึ่งเป็นช่วงปีใหม่ของจีน การค้าขายช่วงนี้ถือว่ามีความคึกคักเป็นพิเศษ เพราะว่าคุณคนทั่วไปจะต้องมาจับจ่ายซื้อสิ่งของเครื่องเซ่นไหว้ต่างๆ ทั้งเพื่อนำไปไหว้ในเทศกาลตรุษจีนแล้ว ยังต้องซื้อเครื่องเซ่นไหว้เจ้าในวันแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพอีกด้วย ทำให้สิ่งของที่จำเ็นนั้นขายดีเป็นพิเศษ และสิ่งของที่เป็นของสดจะมีราคาแพงขึ้น

(เจษฎา อารียาภินันท์, 15 ตุลาคม 2549)

4.2.2 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อทางด้านด้านการเมือง

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อทางด้านการเมืองของคนไทยเชื้อสายจีนนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาอำนาจในการบริหารเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การแสวงหาอำนาจในการเป็นกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นั้น เป็นงานที่มีความยิ่งใหญ่ติดระดับชาติ จึงทำให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นี้ เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงไปด้วย โดยเฉพาะคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ และที่มีหน้ามีตาที่สุดคือ ประธานคณะกรรมการ ซึ่งเรียกเป็นภาษาจีน ถ่าันั่ง ด้วยเหตุนี้ การเป็นคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นั้น จึงเป็นที่หมายปองของบุคคลผู้ต้องการความมีชื่อเสียงของบุคคลหลายท่าน

การคัดเลือกคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นั้น จะมีการคัดเลือกในวันที่ 24 เดือน 12 ตามปฏิทินจีน ก่อนวันปีใหม่ 1 วัน การคัดเลือกคณะกรรมการนั้น มีหลายขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นแรกจะนำรายชื่อของ ผู้ที่บริจาคมาใส่ไว้ในตะกร้าเสี่ยงทาย เพื่อให้ประธานการจัดงาน หรือผู้มีเกียรติ เป็นผู้ที่จะจับรายชื่อขึ้นมา แล้วจึงให้เจ้าของชื่อที่จับได้นั้น มาทำการเสี่ยงทายต่อหน้าเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ด้วยการโยนแปะบ้วย คือไม้คว่ำหงาย จึงจะได้เป็นคณะกรรมการ และต้องมีการคัดเลือกประธานการจัดงานอีกครั้งหนึ่ง การ

คัดเลือกคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น จะทำการคัดเลือก
ข้ามปี เพื่อที่จะได้มีเวลาในการเตรียมการจัดงานให้มีความพร้อมทุกด้าน

(นิพนธ์ แสงคุณ, 25 ตุลาคม 2549)

4.2.3 อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อ
ทางด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ที่มีต่อ
ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อ
ความสัมพันธ์ในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนทางด้านบวก อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่
เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนทางด้านบวกนั้น
เนื่องมาจากมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของ

เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพเป็นที่เคารพนับถือของชาวไทยเชื้อสายจีนชาว
ปากน้ำโพมานาน โดยกลุ่มคนจีนใหญ่ๆ ที่อาศัยอยู่ในปากน้ำโพมีอยู่ด้วยกัน 4
กลุ่มภาษาด้วยกัน คือ ไทหล่า แต่จิว สกเกียน และจีนแคะ ซึ่งมี 2 กลุ่ม
ภาษาที่มีความสำคัญ คือ ไทหล่า และแต่จิว ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีคนมากกว่ากลุ่ม
ภาษาอื่นๆ

(ดวงสมร เจิดนภาพันท์, 15 ตุลาคม 2549)

อันเนื่องมาจากความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
ร่วมกันของชาวไทยเชื้อสายจีนกลุ่มภาษาต่างๆ ก่อให้เกิดความสามัคคี ในการจัดงานร่วมกันได้
อย่างมีประสิทธิภาพ จนเป็นงานประเพณีที่เป็นรู้จักของคนทั่วไป

อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพที่มีผลต่อ
ความสัมพันธ์ในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนทางด้านลบ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพนั้น แต่เดิมมีเพียง
แห่งเดียว คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ต่อมาได้มีการสร้างศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา จึงรวมเรียก
ศาลเจ้าทั้ง 2 แห่ง ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งจากการไปสำรวจดูนั้น พบว่า ที่ศาลเจ้าพ่อ
เทพารักษ์นั้น มีคณะกรรมการเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนทุกกลุ่มภาษา แต่ที่ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้า
ผานั้น มีเพียงกลุ่มภาษาเดียวคือ ชาวแต่จิว จากการสอบถามพบว่า ในเบื้องต้นนั้นพบว่า
คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผานั้น เป็นกลุ่มที่ที่มีความผิดหวังในการเป็นคณะกรรมการ

ของศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ที่มีการสร้างศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผาขึ้นมานั้น ก็เพื่อที่จะได้เป็นกรรมการศาลเจ้านั่นเอง

สรุปได้ว่า อิทธิพลความเชื่อเกี่ยวกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ นั้น มีต่อวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีน ชาวตำบลปากน้ำโพ ในระดับปัจเจกบุคคล และระดับสังคม

